OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Demokratia- ja julkisoikeusosasto
EU-oikeus ja tietosuoja
Yksikönpäällikkö Tia Möller

Lausunto

4.2.2022

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

K 13/2020 vp ja K 9/2021 vp Tietosuojavaltuutetun toimiston toimintakertomus 2019 ja 2020

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä asiantuntijalausuntoa tietosuojavaltuutetun toimiston toimintakertomuksesta 2019 ja 2020.

Velvoite toimintakertomuksen laatimiselle perustuu yleisen tietosuoja-asetuksen, (EU) 2016/679, 59 artiklaan ja tästä säädetään myös tietosuojalain (1050/2018) 3 luvun 14 §:ssä, jonka mukaan tietosuojavaltuutettu laatii vuosittain tietosuoja-asetuksen 59 artiklassa tarkoitetun toimintakertomuksen, joka toimitetaan eduskunnalle ja valtioneuvostolle. Toimintakertomus on pidettävä yleisesti saatavilla. Tietosuoja-asetuksen 59 artikla lisäksi edellyttää, että toimintakertomus on saatettava komission ja tietosuojaneuvoston saataville.

Tietosuojavaltuutettu on itsenäinen ja riippumaton valvontaviranomainen (tietosuoja-asetus 52 artikla, tietosuojalaki (2018/1050) 8 §). Oikeusministeriö ei siten ota kantaa tietosuojavaltuutetun toimintaan. Oikeusministeriölle kuuluu tietosuojavaltuutetun tulosohjaus.

Tietosuojavaltuutetun toimiston toimintakertomukset vuosilta 2019 ja 2020 ovat hyviä kuvauksia toimiston työstä. Kertomuksista on ensinnäkin nähtävissä merkittävä uudistustyö, jota toimistossa on tehty EU:n tietosuojasääntelyn uudistuksen tuomiin tehtäviin vastaamiseksi. Tietosuojavaltuutetun toimistossa on mm. totetutettu organisaatiomuutos, kehitetty toimia ruuhkanpurkuun, toteutettu asioiden käsittelyn tehostamistoimia ja kehitetty asiakaspalvelulähtöistä toimintatapaa sekä lisäksi toimisto on muuttanut isompiin tiloihin henkilöstömäärän kasvamisen vuoksi. Toimintakertomusten ajanjakson aikana pitkäaikainen tietosuojavaltuutettu Reijo Aarnio on jäänyt eläkkeelle ja uusi tietosuojavaltuutettu Anu Talus on aloittanut tehtävässä. Uusi apulaistietosuojavaltuutettu Heljä-Tuulia Pihamaa aloitti tehtävässään nyt käsittelyssä olevien toimintakertomusten jälkeen, vuonna 2021. Uutta henkilöstöä on rekrytoitu

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Eteläesplanadi 10 00130 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	kirjaamo.om@gov.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

(vuonna 2018 henkilöstömäärä oli 31 ja vuonna 2020 tämä määrä oli 48). Tämä kaikki kuvastaa toimistossa ollutta isoa muutosta.

Yhtäältä tietosuojavaltuutetun toimiston kertomuksissa näkyy tietosuoja-asioiden laaja ulottuvuus ja henkilötietojen suojan merkittävyys perusoikeutena. Toimistossa vireille tulevia asioita on monenlaisia ja valtuutetun tehtävät tietosuojan yleislainsäädännön nojalla ovat varsin laajat (tietosuoja-asetus 57 artikla ja henkilötietojen käsittelyssä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämistä koskeva laki 46 § (1054/2018)). Yleislainsäädännön lisäksi on runsaasti erityislainsäädäntöä ja tätä on eri ministeriöiden hallinnonalalla. On huomattava, että kansallisen erityislainsäädännön lisäksi vireillä on EU-säädösehdotuksia, joissa on esillä henkilötietojen suojaa liittyviä kysymyksiä. Esityksillä voi olla vaikutuksia tietosuojavaltuutetun tehtäviin ja/tai yhteydenottojen määrään tietosuojavaltuutetun toimistoon. Vaikutukset tulee arvioida esityskohtaisesti.

On odotettavissa, että yhteiskunnan yhä jatkuva digitalisointikehitys ja muu tiedon hyödyntämisen kehitys, kuten sähköiset palvelut, tekoälysovellukset, erilaiset tietoaltaat tai data-avaruudet, tulevat näkymään tietosuojavaltuutetun toimiston tulevaisuuden työssä. Samalla kyberhyökkäykset ovat lisääntyneet. Toimiston kertomuksissa näkyykin mm. tietoturvaloukkausten suuri asiamäärä.

Tietosuojavaltuutetun toimisto osallistuu Euroopan tietosuojaneuvoston työhön. Tämä on myös tärkeää. Euroopan tietosuojaneuvostolta odotetaan lisää ohjeita tietosuojasääntelyn käytännön soveltamiseen. Euroopan tietosuojaneuvostolla ja tietosuojaviranomaisilla on merkittävä rooli yleisen tietosuoja-asetuksen yhdenmukaisen soveltamisen ja tehokkaan valvonnan kannalta. Komissio on kuvannut ja arvioinut tietosuojaviranomaisten toiminnan kehittymistä ns. GDPR- ja LED-tiedonannoissaan vuodelta 2020 (COM(20209 264 final) ja COM(2020) 262 final ja näistä E 97/2020 vp). Toimiston vuosikertomuksissa kuvataankin rajat ylittävää yhteistyö -menettelyä ja osallistumista Euroopan tietosuojaneuvoston eri työryhmiin. Tietosuojalainsäädännön uutusluonnetta kuvastavat myös ennakkoratkaisupyynnöt EU:n tuomioistuimelle. Tietosuojalainsäädännön tulkintakysymyksiin haetaan ratkaisuja EU:n tuomioistuimelta.

Oikeusministeriö huolehtii tietosuojavaltuutetun toimiston tulosohjauksesta. Tietosuojavaltuutetun toimiston resurssitilanne ja -tarve tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanemiseksi ja uusien tehtävien toteuttamiseksi on tunnistettu. Kuten toimintakertomuksessa todetaan, tietosuojavaltuutetun toimisto on saanut lisäresursseja. Vuosina 2018-2020 tietosuojavaltuutetun toimiston määräraha on kasvanut 2,062 miljoonasta eurosta 3,534 miljoonaan euroon. Henkilöstömäärä on kasvanut vuoden 2018 31 henkilöstä 48 henkilöön vuonna 2020. Vuodelle 2022 määräraha on edelleen kasvanut hieman 3,795 miljoonaan euroon. Ylimmät laillisuusvalvojat ovat kiinnittäneet huomiota tietosuojavaltuutetun resursseihin (esim. OKV/123/70/2020). Samoin perustuslakivaliokunta on kiinnitänyt huomiota riittävien resussien osoittamiseen valvontaviranomaisen tehtävien asianmukaiseen hoitamiseen (esim. PeVL 4/2021 vp). Kehysneuvottelut vuosille 2023-2026 ovat kesken. Seuraavat tulossopimusneuvottelut käydään syksyn 2022 aikana.